

SZEMPONTOK A LÖSZ- ÉS LÖSZSZERŰ ÜLEDÉKEK KÉPZŐDÉSÉHEZ A FELSŐ-WÜRMBEN A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

Készítette: Zemen Gábor, PTE-TTK, geográfus szak (V.)

Témavezető: Dr. Schweitzer Ferenc

A negyedidőszak kutatás egyik nagyon fontos része a lösz- és löszszerű üledékek vizsgálata, tanulmányozása a földtudományokon belül. Jelentős a kiterjedése, mintegy 80%-ban borítja a Kárpát-medencét, főként Magyarország belsejét, számos kutató foglalkozott és foglalkozik ma is e képződménnyel, a hazai és nemzetközi szakirodalma is hatalmas terjedelmű és nagy múltra tekint vissza. Másodéves hallgatói koromban kezdtem el foglalkozni e diszciplínával a Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Karának Földrajzi Tanszékén, és azóta is érdeklődésem középpontjában maradt a löszkutatás. Két évvel ezelőtt történtek első szárnypróbálgatásaim a Budapesten megrendezett Országos Tudományos Diákköri Konferencián való részvétellel. Azóta próbáltam gyarapítani tudásomat és minél több löszfeltárást megismerni az ország területén. Figyelmem a fiatal lösz összleteken belül a felső-würmi löszök felé fordult, dolgozatomban is e témakörrel foglalkozom. Azzal az idősakkal a fiatal würmben, amikor ez a típusú üledékképződés illetve felszínformálódás a fiatalabb löszök felhalmozódásakor végbe ment.

Dolgozatomban kísérletet szeretnék tenni főként a szakirodalmi adatokra és a feltárásokra alapozva, hogy bemutassam azokat a változatos környezeti viszonyokat, amelyek ebben az időszakban a Mende Felső Talajkomplexum (32.000-28.000 év BP) és a holocén-kor (11.000-12.000 év BP) kezdete közötti, mintegy 20 ezer éves időszak alatt uralkodtak a Kárpát-medence belsejében..

A dolgozatban néhány sajátos képződményt is bemutatok (periglaciális geomorfológiai formák), melyek segítségével az infúziós (vagy „mocsári”) löszök képződésének körülményeire következtethetünk. A felszínfejlődési folyamatok alapján képet próbálok adni arról, hogy mi az oka annak, hogy a fiatal würm löszös üledékei a legtöbb feltárársban viszonylag jelentős vastagságot érnek el (Dunaújváros-Tápiósüly finomhomokos lösz összlet). Térinformatikai alkalmazások segítségével szemléltetni szeretném a szóban forgó üledékképződést a Gödöllői-dombság mintegy 2-3 száz négyzetkilométernyi területén, Sülysáp település környékén, a Tápió-folyó forrásvidékén. A módszer egy építésföldtani- és vízkutató fúrásadatbázis térbeli, grafikus megjelenítésén alapul, melynek segítségével egy felszín rekonstrukciót szeretnék végezni. A dolgozat leadási határideje miatt ennek a felszínrekonstrukciónak a végleges és konkrét eredményeit az előadáson szeretném bemutatni, ha erre lehetőséget kapok.

2006. december 29. Pécs